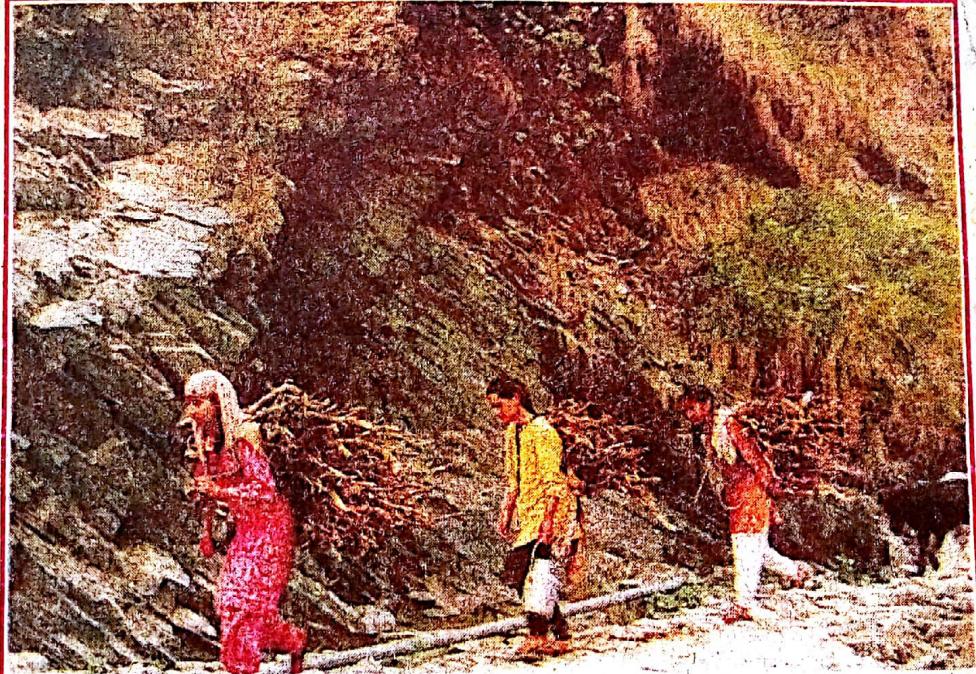

ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਨਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਾ-ਸਾਫ਼ ਕਰਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਰਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਮਲੇ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਹਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੁਗੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਘਪਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਭੁਗੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਘਪਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਉਹ ਜੇਕਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਰ ਮੌਗੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਗੀਆਂ? ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੰਸਣ। ਸਖਸੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਾਢੀ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਬੀ. ਆਈ. ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਕਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 12 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ, ਖੇਡ ਸਕਣ। ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਮੁਹਾਲੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਇਕ ਚਿੱਟਾ ਹਾਥੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਬੜੀ ਯਾਨਦਾਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਕਮ ਇਹਦੇ 'ਤੇ ਖਰਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਈਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਹੁਤ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ 365 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 20-25 ਦਿਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਾਬੀ 340 ਦਿਨ ਚਿੱਟੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਜਾਂ ਇਹਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਖਰਚੀ ਜਾਏਗੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਅੰਤਰ-ਰਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੇਸਟ ਮੇਚ ਵੀ ਖੇਡੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਰਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੇਚਾਂ ਲਈ ਜੇਕਰ ਵਿਸੇਸ਼ ਸਟੇਡੀਅਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ-ਅੱਧ ਐਸੀਆਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਾਰ ਸਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਹਿਰਾਂ, ਨਾਸ਼ਿਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੇਦਾਨਾਂ ਦੀ ਜੋ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਇਹ ਚਿੱਟਾ ਹਾਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੰਦੀਆਂ ਚਿੜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੁਕਰ-ਨੁਕਰ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ ਲਈ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕੀ ਬਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨਹੀਂ

ਧੀਆਂ ਪੁੱਧ ਦੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਨੇ....

ਫੋਟੋ : ਅਜੇ ਵਰਾ

70 ਲੱਖ ਬਾਲੜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਸਰੀਰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਧੰਦੇ ਦੇ ਕੋਠਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਬਾਲੜੀਆਂ ਇਕ ਇੱਤਜ਼ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਸਕਣ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਪਲੈਨ ਹੈ? ਹਾਲੀ ਤੱਕ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਚਾਹਿਆ ਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਠੋਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ।

ਵੱਸਦੇ?

ਕੋਈ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀਏ ਇਹ ਇਕ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਗੈਰੀਸ਼ੀਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦੇਈਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਡਾਕ ਸਿਸਟਮ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਡਾਕੀਏ ਕੰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1940 ਵਿਚ ਡਾਕ ਮਹਿਕਮਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ, 1996 ਵਿਚ ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ 22 ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਟਾਫ ਸਾਰਾ 3 ਗੁਣਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਡੇਰ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਸੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੋਵੇ।